Vrub. Biblioteka

ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 21 (730).
Cana 10 ct.
VILNIA, 15.III.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinê g-vê 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

DA PYTAŃNIA AB KRAJOVAŚCI

Krajovuju ideolohiju praz doŭhija hady pašyraŭ u Vilni viedamy krajovy dziejač, hod tamu pamioršy, Ludvik Abramovič. Pašyraŭ jon hetu svaju ideolohiju prad usim u časapisie „Przegląd Wileński", jakoha sam byŭ vydaŭcom i redaktaram. Paŭtarajem, što heny vydatny palityčny dziejač i ideoloh pad nazovam krajovaści pašyraŭ i raźvivaŭ nie jaki rehijonalizm, nie jaki krajovy sentymentalizm, ale pašyraŭ i raźvivaŭ krajovaść jak palityčnuju systemu.

Z nahody pieršych uhodkaŭ śmierci L. Abramoviča, 10.III u Biblijatecy im. Vrubleŭskich adbyłasia akademija, na jakoj byli prysutnymi pradstaŭniki ŭsich miascovych nacyjanalnaściaŭ. Voś-ža hetaja akademija, ci viarniej, pramova na jej ks. Ad. Stankieviča, jakuju ŭ hetym numary našaha časapisu drukujem na inšym miescy, panukaje nas da spravy krajovaści dakinuć kolki svaich uvahaŭ.

Z movy biełaruskaha pramoŭcy paznajomsia z ahulnym paniaćciem krajovaści, jakaja vyłučaje skrajni nacyjanalizm i jakaja prad usim apirajecca na aŭtochtonach, na nasielnictvie miesnaha pachodžańnia. Ale z henaj movy nia vidać bližej aznačanaha ŭnutranaha źmiestu paniaćcia krajovaści.

Voś-ža, na naš pahlad, da źmiestu paniaćcia krajovaj ideolohii naležać: 1, oryjentacyja na aŭtochtonaŭ, h. zn. na nasielnictva miesnaha pachodžańnia, 2, zabiaśpiečańnie miesnamu nasielnictvu svabodnaha nacyjanalna-kulturnaha raźvićcia, razumiejučy tut nacyjanalizm, jak kulturny faktar, a nie jak samametu, jak heta pamyłkova razumiejuć skrajnyja nacyjanalisty, i 3, pavarot da ŭłasnaj nacyjanalnaści apalačanych biełarusaŭ i ličvinoŭ i biełarusaŭ abrusiełych.

Da hetaha treciaha elementu my pryviazvajem asablivaje značeńnie, bo dziela roznych pryčyn isnujučaja ŭ nas praz doŭhija viaki čužaja, nie krajovaja, pieravaha, aŭtochtonam: biełarusam i ličvinom, zrabiła vialikuju kryŭdu, napravy jakoj vymahaje samaja sutnaść krajovaści.

Dajecca zaŭvažyć, što mnohija z palakoŭ siańnia chvatajucca za krajovuju ideolohiju Abramoviča, uvodziačy ŭ jaje paniaćcie i palakoŭ nie aŭtochtonaŭ i pakryvajučy jejnym płaščom usie tyja histaryčnyja kryŭdy, jakija miascovym narodam zrabiŭ element čužacki. Pavodle nas, krajovaść musić być sapraŭdy k r a j o v a j.

V. Vyškovič

U spravie vyjezdu ŭ Saviety

Ad 13-ha da 20-ha sakavika (aprača niadzieli 17 h. m.) ŭ Vilni pry vul. M. Mahdaleny 2 (budynak b. vajavodztva) uznoŭ uraduje Savieckaja Repatryjacyjnaja Kamisija, zadańniem jakoj jošć urehulavać spravu uproščanaha vyjezdu ŭ Saviety asob z Litvy. Z Kamisijaj hetaj supracoŭničaje tak-ža pradstaŭnik Litoŭskaha Ministerstva zahraničnych spraŭ.

Kamisija ŭ pieršuju čarhu prajektuje vysłać u SSSR siem'i rabotnikaŭ fabryki „Elektrit", vyviezienych u svaim časie pierad prychodam u Vilniu litoŭskich uładaŭ. Akramia taho Kamisija prajektuje vyvieźci ŭsich tych, što zapisalisia na vyjezd u pieršaj Kamisii i dahetul nia vyjechali. Kamisija ŭraduje ŭ pakoi № 54 štodzień ad hadz. 10—14 i 18—20. Zapisanyja i pryniatyja na vyjezd buduć vysyłacca nievialikimi hrupami, pa 30 40 čałaviek.

Finlandyja pamiryłasia z SSSR.

Jak niečakana vybuchła finska-savieckaja vajna, tak niečakana jana i zakončyłasia; prynamsia niečakana dla voka ludziej stajačych ad hetych spraŭ dalej, bo, jak ciapier vyjaśniłasia, pierahavory ab miry vialisia ŭžo praz dva tydni. Končylisia pierahavory padpisańniem dahavoru ŭ Maskvie ŭnočy z 12 na 13 h. m. Pavodle hetaha dahavoru Saviety atrymoŭvujuć ad Finlandyi ŭvieś Karelski pierašyjek, razam z paŭnočnymi i zachodnimi bierahami voziera Ładahi i horadam Viipuri. Akramia taho Saviety biaruć na 30 hadoŭ ad Finlandyi ŭ arendu port Hongö, za što płacić pa 8 milijonaŭ finskich marak u hod, a Finam adstupajuć zaniaty vokruh Peetsamo (na poŭnačy). Saviety atrymoŭvujuć prava na volny tranzyt praz Finlandyju ŭ Norvehiju i ŭ Švecyju. Dziela hetaha apośniaha pamiž SSSR i Švecyjaj budzie pabudavana adumysłovaja čyhunka.

Hety dahavor padpisali z boku Savietaŭ: V. Mołataŭ, A. Ždanaŭ i kam. dyv. A. Vasilevskij, a z boku Finlandyi: premjer Risto Rytis, pasoł Paasikivi, hien. Walden i praf. Vojonmaa. Na padstavie hetaj umovy strymany ŭsie vajennyja operacyi ŭ sieradu 13 h. m. a hadz. 12 udzień. Dahavor pavinien być ratyfikavany ŭ Maskvie najdalej za 10 dzion.

U suviazi z padpisańniem dahavoru dva ministry z finskaha ŭradu, ministr abarony i ministr aśviety, padalisia ŭ adstaŭku.

Pa padpisańni i apublikavańni ŭmovy ministr zahraničnych spraŭ Finlandyi skazaŭ pramovu, u jakoj zajaviŭ m. inš., što novyja hranicy Finlandyi buduć adpaviadać hranicam z 1721 h.

Padčas usiej vajny žaŭniery finskija dali ŭsio što mahli, a ich pieramohi pieravyžšajuć usio, što možna było ad ich čakać. Padčas vajny adnak akazałasia, što mała majem ludziej. Trudna było adnavić skład armii, kali ścvierdžana, što adzinaja daroha atrymańnia pamačy viadzie praz Svecyju i Norvehiju, jakija abjavili svaju neŭtralnaść.

Zaklučany dahavor miž Finlandyjaj i Savietami hvarantuje volnaść, suverennaść i niezaležnaść Finlandyi. Prahrama ŭradu Kuusinena, jaki byŭ sarhanizavany ŭ pieršych dniach vajny, była abjaŭlena niaisnujučaj.

Armija finskaja astałasia nienarušanaj. Finlandyja moža ciapier pracavać, raźvivać svajo žyćcio ekanamičnaje i čakać budučyni.

Pa hetaj pramovie ministra Tannera na ŭsich publičnych budynkach Finlandyi vyviešanyja byli nacyjanalnyja fłahi z žałobnaj pieraviazkaj.

Za biaspiečnaść hranic SSSR i Leninhradu

Maskoŭskaja „Pravda", u suviazi z padpisańniem finska-savieckaha miru, piša, što ŭmova heta zapeŭniaje biaśpiečnaść hranic SSSR, asabliva Leninhradu i kasuje vohnišča adnej vajny na poŭnačy Eŭropy. Mirnaja ŭmova abiedźviuch dziaržaŭ aznačaje vialiki projhryš vajennych padpalščykaŭ. Meta, da jakoj imknuŭsia SSSR —asiahniena. Biaśpiečnaść paŭnočna-zachodniaj savieckaj hranicy i Leninhradu zapeŭniena. Ustrymańnie vajennych operacyjaŭ narody Sav. Sajuzu pryniali z vialikim zadavaleńniem. Umova finska-savieckaja zapeŭniaje ŭtrymańnie stałych dobrych adnosinaŭ pamiž abiedźviuma dziaržavami.

Dalej „Pravda" padčyrkivaje, što Anhlija i Francyja tak-ža i Finlandyju, jak prad tym Polšč i inšyja dziaržavy, padhaniali da vajny procіŭ Savietaŭ. Plany rašyreńnia vajennych operacyj na poŭnačy Eŭropy nie ŭdalisia. Zahraničnaja palityka Savieckaha Sajuza, u kirunku zabieśpiačeńnia hranic — ździejśniena. Vajennyja padpalščyki zhubili adnu z najvažniejšych bazaŭ pradbačanaj vajny praciŭ Sav. Sajuzu.

Non omnis moriar

(Pramova Ks. Adama Stankieviča na akademii ŭ pieršyja ŭhodki śmierci L. Abramoviča, 10 III.1940 h., u Vilni)

Non omnis moriar — nia ŭvieś pamru, — havaryli staradaŭnyja. Jany hetym vyjaŭlali svajo prakanańnie ab pieravazie žyćcia nad śmierciaj, ab biazsilnaści śmierci źniščožyć žyćcio, ab duchovaj nieśmiarotnaści čałavieka. I sapraŭdy. Nia treba zahłyblacca ŭ metafizyčnyja razvažańni, kab prakanacca ab hetaj praŭdzie. U pamioršych byvaje bolš žyćcia, jak u žyvych. Niedarečnaść? Niachaj nam adkažuć vialikija čyny, vialikija dumki-idei tych ludziej, jakija tvorcy ich za žyćcia svajho nia tolki často nia mieli davieru, ale byvali navat niaraz abśmiajany, a pa śmierci ich tvarcačałavieka pranikli ŭ sercy ludziej, zaŭładali ich dušami i ŭlili ŭ ich mahutnuju duchovuju płodnaść. Śmierć, dzie-ž tvaja pieramoha? Słušna pytaje Pavał Apostał.

Non omne moritur — nia ŭsio ŭmiraje ŭ pryrodzie. Jana ščodra raskidaje svaje płady-dary. I možna skazać: usie jany nia hinuć, a žyvuć. Žyvuć, pieraabraziŭšysia i razłažyŭšysia na składovyja svaje čaściny, ale žyvuć tak-ža, zachoŭvajučy svoj hatunkovy charaktar. Praz samaanalizu da syntezy, praz raskład i śmierć — da žyćcia. I hetak biazustanku. Ziarnio, kali nia ŭmre, — nia dać płodu — praŭdziva kaža Evanelija.

Niešta padobnaje dziejecca ŭ duchovym žyćci čałavieka. Pasłušny tajomnym zakonam svajej dušy, čałaviek uściaž tvora novy, lepšy, idealny śviet. Tvora jon heta śpiarša ŭ svajej ujavie, u idejach, a paśla ŭsio heta realizujučy. Adnak za žyćcia svajho redka jamu ŭdajecca štoś z hetych svaich idejaŭ ździejśnić, a jašče radziej znajści zrazumieńnie i acenu ŭ ludziej. Heta prychodzie zvyčajna pa jaho śmierci.

I Ludvik Abramovič, jakoha raźvitańnia z nami i adychod u krainu ducha, u krainu viečnaści siańnia ŭspaminajem pieršyja ŭhodki, tak-ža mieŭ svoj lepšy, idealny śviet; tvaryŭ jaho ŭ svajej duchovaj ujavie i za zbudavańnie jaho na hetaj ziamli baroŭsia z praciŭnymi, varožymi siłami. Jahony idealny śviet, jaho ideolohija, — heta krajovaść.

Što-ž heta takoje? Nadta prosta. Litoŭskija i biełaruskija ziemli, a častkava i ukrainskija, hranicy jakich bolš-mienš pakryvajucca z paniaćciem byŭšaha Vialikaha Kniaźstva Litoŭskaha, heta prad usim gieopalityčnaja i histaryčna-kulturnaja adzinkacełaść, na asnoviedzi jakoj i ŭ ramkach jakoj moža pravilna raźvivacca usio žyćcio ŭsich hetych ziamiel narodaŭ-aŭtochtonaŭ. Krajovaść takim čynam, — heta pieršy i hałoŭny kryteryj hramadzkich, kulturnych i nacyjanalnych pravoŭ narodaŭ usiaho hetaha kraju. Hetak u ahulnych ramkach ja razumieju krajovaść Ludvika Abramoviča, z jakim praz doŭhija hady astavaŭsia ja u pryjaznych adnosinach, niaraz tałkujučy na krajovyja temy.

Siańnia siarod narodaŭ histaryčnych ziamiel Litvy i Biełarusi kryteryjem ich pravoŭ i dziejnikam ich kulturnaha i palityčnaha raźvićcia źjaŭlajecca pradusim pryncyp nacyjanalny. I dziela hetaha krajovaść L. Abramoviča nia była naležna aceniena, ani pryniata narodami hetych ziamiel. Adnak non omnis moriar — nia ŭvieś pamru, — moh ab sabie kazać heny tvarec krajovaj ideolohii. Jon u henaj svajej ideolohii žyvie i voblik jaho duchovy prad našaj sučasnaściaj zarysoŭvajecca ŭściaž vyraźniej. Sapraŭdy, žyćcia bolš u pamioršych. Kali praces nacyjanalnaha žyćcia, jaki siańnia na ziemlach Litvy i Biełarusi adbyvajecca, dojdzie da svajho kančalnaha punktu, kali nastupie ŭ narodaŭ histaryčnaj Litvy i Biełarusi akančalnaja nacyjanalnaja dyferencyjacyja, — pryncypam, paradkujučym sužyćcio narodaŭ, pryncypam hvarantujučym razvoj usich pravoŭ henych narodaŭ i ich paŭnatu, — moža akazacca krajovaść. Pryncyp nacyjanalny pierachodny, niepastajanny i płyŭki. Pryncyp krajovy naadvarot — zaŭsiodny, stały, niepachisny. Adharadziŭšysia nacyjanalnymi egaizmami narody našy niekali zatužać da sužyćcia bliżejšaha, da bliżejšych uzajemaadnosinaŭ. Dyj žyćcio ich da hetaha zmusić. I samapryroda čałavieka, i sučasnaja cyvilizacyja, i što-raz čaściejšyja hałasy ab konfederacyi dziaržaŭ Eŭropy, i pavarot Vilni da staroj svajej roli stalicy Litvy, i charaktar tych palityčnych i kulturnych praabražeńniaŭ, jakija adbyvajucca ŭ biełaruskim i ukrainskim narodach u Savietach, sapraŭdy, zdajecca nabližajuć nas da krajovaści.

Adhałoskam ukrytaj tuhi šyrejšaha i valniejšaha sužyćcia narodaŭ našaha kraju i pažadańnie šyrejšych šlachoŭ uzajemaadnosinaŭ našych narodaŭ, źjaŭlajecca vierš vialikaha sučasnaha biełaruskaha paeta Jakuba Kołasa, jaki ŭ paemie „Novaja Ziamla", apisvajučy vuzieńkija, ciesnyja žyćciovyja darožki biełarusa, tužyć za darohami inšymi, prastornymi, kažučy:

„Oj vy darožańki ludzkija,
Pucinki vuzkija, kryvyja.
Vy śledam ćmianym snujaciesia,
I ŭsio błukajecie, by ŭ lesie...
Prastorny šlach, kali-ž, kali
Ty zakrasuješ na ziamli
I złučyš našy ŭsie darohi?

Krajovaść L. Abramoviča sapraŭdy adzyvajecca ŭ ton liry paeta.

I nia dziva. Ideolohija krajovaści paśladoŭna i da kanca pradumana maje svajo vialikaje značeńnie i svoj hłyboki sens. I nadta mahčyma, što jana nas pierażyvie i adyhraje vialikuju, histaryčnuju rol.

I tak žyvie siarod nas L. Abramovič praz svoj tvorčy, niaŭmiruščy duch, praz svaju ideolohiju; sapraŭdy jon non omnis mortuus est — nia ŭvieś jon pamior.

Śviatkavańnie 16-ha lutaha ŭ Charbinie

Sioletniaje śviatkavańnie ŭhodkaŭ 16-ha lutaha adkliknułasia recham siarod litoŭskaj kolonii až u dalokim Charbinie. Prahrama ŭračystaściaŭ abyjmała nabaženstva ŭ kaściele i pryniaćcie ŭ hotelu Modern. Na nabaženstvie kazańnie skazaŭ a. Andrej Cikota, biełarus, kiraŭnik katal. misij, a na pryniaćci, z pryčyny pavarotu da Litvy Vilni, pavinšavalnuju pramovu ad imia konsularnaha korpusu skazaŭ dziekan hetaha korpusu, anhlicki konsuł Mr. Davies.

Kazłoŭščyk

Kaziuk na kirmašy

(Praciah, hl. „Krynicu" № 20).

A badaj ciabie piarun
Chiba-ž jon nia jość iłhun?..
Vidžu jak chtoś vyjhraŭ hrošy,
Toje samaje druhi.
Humar ŭsim, nastroj charošy,
Vyhraŭ chtoś — to-ž ad duhi.
Čamu-ž mnie nie sprabavaci,
U try kartački zahraci?
A toj kaža: Na, brat, na —
Heta-ž tabie nie mana.
Čorna karta prahryvaje,
A čyrvona vyhryvaje,
Nie jakaja tut mana,
Hlań, voś čornaja adna,
A čyrvonych jość až dźvie —
Ščaście tut ciabie zavie...

I nabraŭsia ja achvoty,
Vynimaju z chustki złoty
I kažu: ja na čyrvonu.
Jon hladzić, jak na voronu,
Zaznačaje, što jhra jdzie
I jak karta upadzie.
I uziaŭsia da raboty:
Ŭsie try karty na stoł kinuŭ,
Mianie strach biare za złoty,
Kab časami jon nia źhinuŭ.
Ale ja nia źbiŭsia z tołku:
Dzie čyrvonaja, prykmieciŭ.
Toj raz vyjhraŭ załatoŭku,
Bo vusaty tak namieciŭ:
Chacieŭ mianie padachvocić,
Kab nia stracić ihraka —
Ašukaci mužyka.

Ja pačaŭ dalej ihrać.
Ŭžo pastaviŭ złotaŭ piać:
Vyhryvaju — prahryvaju,
Adyihrvacca pačnu.
Tak zaŭziaŭsia i zahraŭsia...
I kali, maŭlaŭ sa snu,
Ad ihry tej schamianuŭsia
I da žonki zaviarnuŭsia —
Byŭ užo ja biez hraša,
Što rabiŭ — dla žonki ša.

Jana była čamuś cicha,
Miła stała adzyvacca,
Bo j jaje spatkała licha
I stydałasia pryznacca:
Za piać złotaŭ niejka panna
Pradała joj dva piarścionki
Załatyja — vielmi tanna.
Sprabavała metal zvonki —
Jon raźbiŭsia — masa šklanna.
Zły viarnuŭsia ja da chaty,
Klaŭ ja złosna Kaziuka.
Upichnuŭ mianie łazaty
Hrać ŭ try karty duraka...
Dyk voś kažu ja ad dušy
Pilnujsia, brat, na kirmašy.

Nie, kum Tamaš, ja nie bajusia
Z ŭsiaho hetaha śmiajusia.
Nia jość-ža ja taki durny,
Nia damsia ŭ ruki dla many,
Dy ŭreście inšyja ŭžo časy:
Prajšli abmanščykam papasy
U Vilni inšyja paradki.
Zładziejam tam nia jdzie ŭžo
hładka.
Kaziuk ciapier jość Kaziukom
A nie łavuškaj mužykom.
Ciapier Kaziuk z svaim narodam.
Prajšli časy staroj many.
Ziamielki hetaje syny
Ciapier užo haspadarami.
Mana i błud ŭžo za harami.
Ja vielmi ŭcieśna jedu ŭ Vilniu.
Ŭhladacca budu ja tam pilna!
Nu, dyk byvaj — susied Tamaš!
Ŭžo čas mnie jechać na kirmaš!..

Pryjechaŭ naš Kaziuk u Vilniu.
Kirmaš jaho ŭzvarušyŭ silna.
Padchodzić jon siudy, tudy:
Niama tam sumu, ni nudy,
I kožny chvalić svoj tavar:
Kryčyć vaŭsiu prachodžym ŭ tvar.
Kaziuk da piernikaŭ źbliziŭsia,
Staŭ trochi tut, i zadziviŭsia,
Bo voś dziaciuk, jak na kazańni
Hałosić jomka zaklikańni:
Usie hramadzianie,
Ludzi — chryścijanie,
Carkvoŭ, kaściołaŭ vierniki —
Kupicie serceŭ, — pierniki.
Ŭ kaho serca mała bjecca,
Z mužam, z žonkaju dziarecca —
I dla žonki, mužyka —
Kupi serca Kaziuka!
Ŭ kaho serca, jak hadzińnik
Čykać miłaściaj zachoča,
Abo jość chto imianińnik —
Chaj da domu pryvałoča
Mnoha sercaŭ Kaziuka,
Što achopić ledź ruka!
Ŭ kaho u chacie budź hości,
Im-ža treba kupić štości,
Bo z pustymi-ža rukami
Niejak brydka jšci da chaty:
Nazavuć-ža biedakami
I nichto nia pryjdzie ŭ svaty.
Kab nia słyŭ za biedaka —
Kupi serca Kaziuka.
Matcy, baćku, siastry, bratu —
Biez padarkaŭ nia jdzi ŭ chatu.
Z kirmašu — biez naviny —
Nie nadziejsia na bliny.
Kab blinoŭ dali u chacie,
Nie škaduj haścincaŭ, bracie,

Ministr Urbšys vyjechaŭ u Ryhu

U Ryzie naznačana konferencyja ministraŭ zahraničnych spraŭ bałtyckich dziaržaŭ. Na hetu konferencyju vyjechaŭ užo ministr zahraničnych spraŭ Litvy J. Urbšys, razam z hieneralnym sekretarom hetaha-ž ministerstva Turauskasam i dvuma inšymi supracoŭnikami.

„Unočy i ŭdzień dumaju ab pieramozie"

(*Z pramovy kanclera Hitlera 10 b. m.*)

10 h. m., ŭ dzień hadavoha śviatkavańnia ŭ češć niamieckich žaŭnieraŭ paŭšych u vialikaj vajnie, kancler Hitler skazaŭ daŭžejšuju pramovu, u jakoj miž inšym zajaviŭ:

„Pa niespatykanych jaščê ŭ historyi pieramohach našaj armii na ŭschodzie, staimo ciapier u abaronie Niamieččyny ad starych jaje niepryjacielaŭ na zachadzie. Pieršy raz u historyi ŭvieś niamiecki narod stanovicca prad Boham, prosiačy bahaslavienstva ŭ zmahańni za isnavańnie.

Los nas złučyŭ na časy dobryja j błahija. Śviet chacieŭ-by razburyć našu nacyjanalnuju jednaść. Adkazam na heta jošć imknieńnie jšče da bolšaj złučnaści niamieckaha narodu.

Praz doŭhija hady vyciahvaŭ ja da śvietu ruki pa praŭdzivy mir, adnak śviet adkinuŭ dumku pa-razumleńnia narodaŭ, apiertaha na roŭnaści ŭsich... Jak pavadyr niamieckaha narodu, kancler vialikadziaržavy i haloŭny kamandzier armii addajusia adnej mecie: ŭnočy i ŭdzień dumać ab pieramozie, zmahacca, a kali nadarycca patreba, achviaravać ułasnaje žyćcio, bo zrazumiełaja reč, što hetym razam los Niamieččyny vyrašycca na vieki. Jak žaŭnier, jaki braŭ učaście ŭ vialikaj vajnie, zvaračvajusia da ŭsiemahutnaha z adzinaj skromnaj prośbaj: kab pabahasłaviŭ usich nas pabačyć niamiecki narod pry hanarovym zakančeńni hetaha apośniaha etapu vialikaha zmahańnia narodaŭ."

Čaho jeździŭ u Rym ministr v. Ribbentrop

Adkaz na heta pytańnie daje italjanskaja hazeta „Giornale d'Italia", pišučy ab hutarkach Mussolini'ha z Ribbentropam miž inšym hetak: Hutarki hetyja byli patrebnyja, kab biespasiaredna painfarmavać Italiju ab niamieckich namierach prad pačynańniem aktyŭniejšaj fazy vajny, a adnačasna dziela pryncypovaha vyrašeńnia pradstaŭnikami abiedźviuch dziaržaŭ niekatorych zdareńniaŭ mižnarodnych.

U hutarkach hetych zakranuty byli ŭsie pytańni, što datyčać Eŭropy, a tak-ža pryncypovyja pytańni adnosna metaŭ vajny i ŭtvareńnia tryvałaha miru.

Śćvierdžana pry hetym, što asnaŭnoj metaj vajny jošć utvareńnie lepšaha miru, čymsia prad tym. Italija jšče raz padčyrknuła, što mir hety budzie niemahčymy, kali nia buduć pryniaty pad uvahu słušnyja intaresy i pravy Italii. Italjanska-niamieckija hutarki adbyvalisia ŭ duchu vialikaj sardečnaści i realizmu".

[redacted]

BIEŁARUSKI CENTR U LIĆVIE

u zali Biełaruskaj Dziaržaŭnaj Himnazii pry Daminikanskaj vul. № 3-5 (uvachod z panadvorku) ŭ niadzielu 17 sakavika ładzić 4--ty NIADZIELNIK na prahramu jakoha złožacca:

1. referat redaktara inž. Ad. KLIMOVIČA: **„Ziamielnaja reforma ŭ Lićvie",**
2. aŭtorecytacyja UŁ. KAZŁOŬŠČYKA,
3. deklamacyja vieršaŭ FR. BAHUŠEVIČA.

Uvachod na Niadzielnik volny i biazpłatny.

Pačatak a hadz. 17-aj.

[redacted]

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Z Biełaruskaha Centru. Najbližejšy niadzielnik B. C-tru adbudziecca ŭ niadzielu 17 h. m. Prahrama hetaha niadzielnika padadziena na inšym miescy ŭ formie abviestki — U niadzielu Vialikodnuju niadzielnika nia budzie. Zatoje ŭ paniadzielak Vialikodny (25 sakavika), h. zn. na druhi dzień katalickaha Vialikadnia, Bieł. Centr ładzić **Druhi Kancert Biełaruskaj Pieśni** u vykanańni Miešanaha i Žanockaha Choraŭ Bieł. Centru pad kir. P. Rodzieviča i O. Fiodaravaj. Padrobnaści ŭ afišach i ŭ nastupnych numaroch „Krynicy". Zaznačana tut tolki, što aprača samaj tolki piesiennaj časci prahramy, adbudziecca jšče inscenizacyja abraza J. Kupały **„Na Papasie".**

Vialikdzień u Vilenskim radyjofonie. Vilenski radyjofon na Vialikdzień sioleta aprača prahramy ahulnaj, pradbača jšče i prahramu biełaruskuju. Pajmiennna, u vialikodny paniadziełak a hadz. 19-aj da 19.30 budzie nadavacca biełaruski vialikodny słoŭna-muzyčny abrazok. Dakładna ab hetym painfarmujem načych čytačoŭ u nastupnym numary „Krynicy".

Vialikodny numar „Krynicy" sioleta budzie pabolšany. Matarjały da hetaha numaru redakcyja pryjmaje da aŭtorka 19 h. m. ŭkłučna.

Z Savieckaj Biełarusi

Nabor rekrutaŭ. Jak paviedamlaje saviecksja presa, na abšarach Zachodniaj Biełarusi, pryłučanaj da SSSR, adbudziecca pieršy nabor rekruta, razam z čarhovym naboram u celym SSSR.

U najbližejšym časie praviedzieńa budzie rejestracyja ŭsich mužčyn BSSR, narodžanych u 1920 h.

Ci Vy ŭžo apłacili

„KRYNICU"?

Chto apłacić hadavuju padpisku da 1 krasavika, toj atrymaje cennuju premiju.

Kab nia słyŭ za čudaka —
Kupi serca Kaziuka.
A dla naračonaj parpuraj ablity
Kupi piernik-serca za celych
dva lity.

Tam znoŭ mužčyna šeravoki,
Zdarovy, mocny i vysoki
Kryčyć: nia stojcie ŭ staranie,
A padchadzicie da mianie:
Ja maju biorda —
Cana nia ćviorda:
Spuścici možna —
Kuplaj-ža kožny,
Tkać imi možna
Ŭsim razam družna,
Bić, prybivaci,
Vopratku tkaci,
Chłapcu, dziaŭčaci.
Spad ich vychodzić
Zrebnina, kužal,
Chto ich nia kupić,
Budzie tamu žal,
A chto ich kupić —
Budzie saročka
I nahavicy...
Słuchajcie, słuchajcie
Ŭsie maładzicy...
Kupicie biorda,
Cana nia ćviorda —
Spuścici možna —
Kuplaj-ža kožny...

Kaziuk dalej ŭžo adyjšoŭ,
A tut dachodzić da vušoŭ
Hruby, kryklivy niejki zoŭ —
Handlar kalosaŭ i vazoŭ:

Kamu ŭ darohu —
Daju padmohu:
Maje kalosy
Znajuć niabiosy:
Illa sam jeździŭ
Kališci imi
I sa śviatymi.
Vazy drabiny
Jduć biaz žyviny.
A maje duhi —
Ŭsie biez natuhi
Koni ŭ ich prucca —
Małankaj rvucca.
A maje vosi?
Kamu ŭdałosia
Raz ich kupici —
Viek budzie žyci
I ich nia zjeździć,
Ŭnukam zastavić
I buduć słavić
Handal rynkovy,
Naš Kaziukovy...
Kamu ŭ darohu
Daju padmohu
Maje kalosy
Znajuć niabiosy.
Illa sam jeździŭ

Kališci imi
Dyj sa śviatymi...

A badaj ich zajac bryknuŭ!
Tut, brat možna pahulać.
Stolki mnoha roznych krykaŭ,
Što až vušy zabalać —
Tak skazaŭ Kaziuk pacichu
J ŭ druhi bok pachilaje,
A tut niejka Prancisicha
Da pałotnaŭ zaklikaje:

Hej, Marysia, Krysia,
Za krosny biarysia.
Jak nia budzieš bracca,
Čym-ža adziavacca.
Pradaju achvotna
Usie ja pałotny:
Na tuzin saročak
I na andaročak
Dla maładych dočak,
Na pościełku zrebnu
Taksama patrebnu.

Tam dalej kryčyć znoŭ bondar,
Da tavaru zaklikaje,
Da kabietak tak hukaje:

Hej, kabietki, pampušački,
Ja pradaju kadušački.
Na kapustu, ahuročki
Čyścieńkija maju bočki,
Ściśnienyja abručami,

Zalityja siarhučami.
Maju dobruju baleju,
Nikamu nie pažaleju.
Vybirajcie i kuplajcie
I susiedziaŭ zaklikajcie...

Kaziuk dalej zaviarnuŭsia
I jak tolki ahlanuŭsia —
Tam bukiety i bukiety
Ich trymajuć ŭsio kabiety.
Svajej kraskaj unimajuć
I słavami zaklikajuć:

Panienki — dzietački,
Kupicie kvietački:
Bieła-čyrvonyja,
Listki jadronyja,
Jurgini modnyja
I ruty rodnyja.
Viasna zbližajecca,
Ŭsio ŭpryhažajecca...
Choć papiarovyja —
Haspadarovyja —
Panienki — dzietački.
Kupicie kvietački...

Kaziuk kupiŭ sabie puk kvietak,
Bo dumaŭ druha jon adviedać,
A tam-ža jošć davoli dzietak—
Mo' ŭdasca tam i paabiedać.
A pa abiedzie Kaziuk naš
Iznoŭ-ža pryjdzie na kirmaš.

(*d. b.*).

Šukajuć hrobu Vitaŭta Vialikaha

Na Vilenskim Zamku, jaki ŭžo pierajšoŭ pad kiraŭnictva Ministerstva Vajskovych Spraŭ, dalej buduć vieścisia pracy, jakija majuć na mecie ŭparadkavańnie hetaha histaryčnaha miesca. Načalnik Vajennaha Muzeju ŭ Kaŭnasie hien. Nagius zajaviŭ anahdaj, što vajennyja ŭračystaści prad katedraj majuć za zadańnie ŭšanavańnie Vitaŭta Vialikaha, pad hetaj katedraj pachavanaha, a tak-ža kniazia Hiedymina.

Adpaviednaja Kamisija budzie dalej šukać pad katedraj hrobu Vitaŭta Vialikaha, astatki jakoha buduć złožany ŭ specyjalnym sarkofagu. Jość tak-ža dumka pieranieści pad katedru trunu D-ra Bassanavičiusa, a tak-ža asobnym pamiatnikam u tej-ža katedry ŭšanavać pamiać biskupa Juraha Matulieviča.

Nia viedama što staniecca z „Zvanom Svabody", ufundavanym amerykanskimi ličvinami. Zhodna z volaj fundataraŭ Zvon hety mieŭ-by być pamieščany na Zamkavaj Hary. Zdajecca adnak, što jon budzie pamieščany ŭ katedralnaj zvanicy. Na Zamkavaj ža Hary prajektujuć pamiaścić vaŭka — abo žyvoha, u kletcy, abo, jak prajektujuć inšyja — žaleznuju statuju vaŭka.

V. V.

Rejestracyja vajskovych b. polskaj armii

Apošni srok rejestracyi vajskovych b. polskaj armii minuŭ 25 lutaha. Pradoŭžanaj jana nia była i, jak paviedamlajuć, nia budzie. Adnačasna z hetym vyjaśniajuć, što rejestravacca pavinny ŭsie, chto ŭ žniŭni i vieraśni letaś byli zmobilizavany, usie čyny palicyi, usie rezervisty (katehoryja A, B, C, C_1 i C_2 i D) jakija kali-niebudź słužyli ŭ vojsku, jak pryzyŭnyja ci dabravolcy. Znača, što kožny, chto słužyŭ u b. polskaj armii u mižčasie ad 1918 da 1939 h. pavinien byŭ zarejestravacca.

Ciapier zvyčajnaja rejestracyja ŭžo nie pravodzicca i da rejestracyi zvyčajnym paradkam pryjmajucca tolki tyja, chto varočajecca z-zahranicy abo z koncentracyjnych łahieraŭ. Hetkija asoby pavinny rejestravacca zaraz-ža ŭ Kamendantury Miesta (Jezuicki plac № 3 „Ataskaštos dalis", u hadzinach ad 8 da 14 min. 30. — Usie inšyja asoby, pavinnyja rejestravacca, a dahetul nie zarejestravanyja, pavinny buduć padavać vyjaśnieńni na piśmie ab tym, čamu dahetul nie zarejestravalisia. Niezarejestravanym pahražaje kara da 5.000 litaŭ štrafu abo 3 mies. vastrohu, eventualna abiedźvie kary razam.

Addzieł ab haspadarcy

U suviazi z niedalokim užo nadychodam viaśnianych rabot u ziemlarobstvie, zavodzim u „Krynicy", „Addzieł ab haspadarcy" u jakim raz u tydzeń budziem pamiaščać artykuły i rady ŭ spravach ziemlarobskaj haspadarki. — Red.

Karyść i niebiaśpieka śnieżnaj pakryŭki

Niazvyčajna silnyja marazy sioletniaj zimy pakinuli pa sabie vialikaje spustašeńnie ŭ sadoch. Było-b heta spustašeńnie vialikim i ŭ reštcie ziemlarobstva, kali-b nia śnieżnaja pakryŭka, jakaja sioleta taksama była niazvyčajna hrubaja. I ŭ hetym vialikaje značeńnie śnieżnaj pakryvy, jak acharony azimych zasievaŭ prad zamiarzańniem.

Zima adnak užo minaje, a razam z hetym mianiajecca i rol śnieżnaj pakryvy: zamiest pomačy stanovicca jana pahrozaj.

Pakul raślina „śpić" zimovym snom, nie patrabuje jana śvieżaha pavietra, kab dychać. Jak tolki prachodzie zima, raślina, choć i schavanaja pad śnieham, prabudžajecca da žyćcia, pačynaje dychać i—šukaje pavietra. Kali znajdzie, i to kali znajdzie chutka, dyk—dobra, bo ŭ praciŭnym vypadku raślina, jak i ŭsiakaje žyvoje stvareńnie, biez pavietra zadychajecca i navat zusim hinie. Ludzi kažuć na heta, što zboža „vymakła."

Vychodzić z hetaha, što prabudžanaja viasnoj da žyćcia raślina pavinna čym chutčej dastacca z-pad śniehu na volnaje pavietra. Usiakaja-ž pakryva ŭ hetu paru, ci to śnieżnaja, ci vadzianaja, heta pahroza zaduśeńnia rasliny. U intaresie samaha ziemlaroba dziela taho pavinna być, kab śnieżnaja pakryva, pačaŭšy raz zychodzić, kab zychodziła chutka. Praktyčna biaručy takoje chutkaje zychodžańnie śniehu moža być niebiaśpiečnym u tym sensie, što pahražaje pavodkaj. Ale nahuł paśpiech tut karysny i prosta patrebny; a raz jon patrebny, dyk sam ziemlarob, u svaim-ža intaresie, pavinien takoje zychodžańnie byccam padhaniać. — Ci heta mahčymaje, a kali tak, dyk jak?

Pryśpiešyvać zhanianńie śnieżnaj pakryŭki z pola patrebna asabliva tady, kali viaśnianyja dni byvajuć ciopłyja (choć-by i daždžystyja), a ŭnočy nastupajuć prymarazki. Tady praz noč śnieh ledavacieje, na im tvorycca sucelnaja skarynka; śnieh taki paśla nie paddajecca raspuskańniu, usie pory (mienšyja prachody) ŭ śniehu zalivajucca vadoj i zamiarzajuć, a pavietra praz ich nia moža dastacca da rasliny. Asabliva časta heta zdarajecca z śnieżnymi hurbami naviejenymi pad vysokimi miežami, pad kasahorami, ci prosta ŭ nižejšym miescy pola.

Što ŭ takim vypadku rabić? Ničoha inšaha nie astajecca, jak usiakimi dastupnymi i mahčymymi sposabami razłamyvać, kryšyć śnieżnuju źledavaciełuju skarynku, kab skroś jaje mahło dastavacca ŭniz ciopłaje viaśnianaje pavietra i taki-ž samy doždž. Na mienšym prastory možna razłamyvać i kryšyć śnieżnuju pakryŭku choć-by rydloŭkaj ci łomam. Kali-ž źledavaciełym śnieham pakryty bolšy (šyrejšy) prastor, dyk možna hetki śnieh kryšyć choć-by zvyčajnaj vostraj žaleznaj baranoj. Apłacicca heta, napeŭna. A chto raz hetaha sprabuje, robić užo tak zaŭsiody.

Heta sprava z śnieham. Ale, jak užo zaznačałasia, prabudžanaja da žyćcia viasnoj raślinka moža zadychacca nia tolki pad śnieham, ale i pad vadoj, jakaja, nia majučy spadu, staić daŭžejšy čas na adnym miescy. Kab pamahčy sabie ŭ takim vypadku, treba sabranuju vadu spuskać, prakopyvajučy ŭ adpaviednym kirunku ravy i raŭčuki.

Usio heta rečy prostyja, ale kanieśnyja. Tymbolš kanieśnyja, što jak źledavaciełv śnieh, tak i vada dušać nia tolki raślinki, ale niavidomyja prostym vokam bakteryi, jakich u dobraj hlebie jość niaźličanaja mnostva, i ad dziejnaści jakich zaleža dobrajakasnaść samaj hleby. Najlepšaja hleba, u jakoj bakteryi ad niastačy čystaha pavietra zadychajucca, stanovicca „kvasnaj," dzičeje.

A. K.

Kamu patrebnyja karty pobytu i pracy

U hetaj spravie daŭ vyjaśnieńni anahdaj zastupnik Načalnika Vilni i pavietu. Pavodle hetaha vyjaśnieńnia dazvołu hetkaha na pobyt i pracu patrabujuć pierad usim asoby pracujučyja ŭ uradach dziaržaŭnych ci samaŭradavych, dalej—lekary i dentysty, kali jany nia majuć litoŭskaha hramadzianstva. Akramia taho dazvołu takoha na prava pobytu i pracy patrabujuć tyja z žycharoŭ, jakija i prad apošniaj vajnoj žyli ŭ Vilni na padstavie h. zv. kartaŭ pobytu i byli ŭvažanyja jak čužaziemcy.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Što z atrubami? Jak užo paviedamlałasia, volny handal atrubami ŭ Vilni j Vilenščynie ustrymany. Viestku hetu dapaŭniajem hetkimi dadzienymi: usie votruby z młynoŭ, jakija mieluć na prodaž, atrymoŭvaje „Lietukis". Volnyja ad pieradavańnia „Lietukisu" tolki atruby z zboža, jakoje dastaŭlaje ŭ młyn sam ziemlarob, jaki hetyja atruby tak-ža i zabiraje.

Niemcy z Litvy ŭ Niamieččynu **nie pajeduć.** Pieraściarahaje ab hetym niemcaŭ aficyjalny orhan „Kulturverbandu".

Pamior adv. Vacłaŭ Rodzievič, viedamy z vystupleńniaŭ u svaim časie ŭ sudoch jak abaronca ŭ spravach cyvilnych.

Fabryki radioaparataŭ u Vilni, na miescy vyviezienaha ŭ Saviety „Elektritu," nia budzie, bo niama adpaviednych na heta mašyn i niama skul ich pryvieźci.

Majontki Piłsudzkaha i Želihoŭskaha ŭžo ŭziatyja ŭ ziamielny fond, z jakoha paśla buduć rasparcelavany.

Ceny na cehły sioleta padvyšany nia buduć i dalej za 1000 štuk na miescy ŭ cahielni vynosić buduć 65 litaŭ.

Karajuć za samahon. Sud haradzki ŭ Vilni štoraz bolš maje spraŭ za tajny samahon. Kary vyznačajucca vysokija, bo ad 450 da 750 litaŭ. i 6 mies. vastrohu.

Kamunikaty

Biełaruskaj Hrupy P.S.P. pry Litoŭskim Čyrvonym Kryžy

I.

Padajecca da viedama zarejestravanych ŭ Biełaruskaj Hrupie PSP pry Lit. Čyrv. Kryžy, što zarejestravanyja asoby i ich siemji mohuć karystacca z łaźniaŭ pa źnižanaj canie, mianoŭna: **U łaźni A. Sakałoŭskaha,** Tatarskaja № 13 cana dla darosłych: I klasy 50 centaŭ; II kl. 35 centaŭ; vanna 75 centaŭ. Dla dziaciej I kl. 20 centaŭ; II kl. 15 centaŭ. Łaźnia čynnaja ŭ čaćviarhi i piatnicy, vanny—što dnia aprača subotaŭ i śviataŭ.

Łaźnia na **Trockaj № 20:** I kl. 60 centaŭ, vanna 1 lit. 20 centaŭ. Adčyniena ŭ paniadziełki, aŭtorki, sierady i čaćviarhi.

Asoby chočučyja karystać iz źnižkovaj łaźni ci vanny pavinny atrymoŭvać kartki ŭ kiraŭnictvie Hrupy.

II.

Usie asoby zarejestravanyja ŭ Bieł. Hrupie P.S.P. nie paźniej jak u lutym, mohuć atrymać na Zavalnaj № 1—2 dapamohu charčami abo abiedami.

III

Zarejestravanyja ŭ Bieł. Hrupie asoby majučyja dziaciej ad 3 da 6 hadoŭ, mohuć addać hetych dziaciej da punktaŭ dakarmlivańnia. U hetaj spravie zvaročvacca da Kiraŭnictva Hrupy.

Zarejestravanyja ŭ Hrupie biezrabotnyja, jak umysłovyja tak i fizyčnyja, jakija žyvuć u Vilni nie paźniej jak ad 1925 h., majuć prava rejestravacca ŭ Biržy Pracy dla atrymańnia pracy.

14.III.40. *Kiraŭnictva Hrupy.*

AD 1-ha SAKAVIKA
adčynieny ŭ Vilni, pry vul. Hiedymina 23,
REPREZENTACYJNY HOTEL
„VIKTORIA"
Prastornyja ventylavanyja ŭmeblavanyja nanava-adremantavanyja pakoi. Vanny i ŭsie inšyja vyhady.
Pavažanych Turystaŭ pa pryjeździe ŭ stalicu prosimo astanaŭlacca tolki ŭ našym hotelu.
Ułaśnica: Ona Palionaitė-Gabrėnienė.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32 Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1

VILNIUS Biblioteka